

KAPITEL 15

Andan inom armén

Gud har alltid interagerat med sina barn genom de jordiska komplexiteternas smältdegel. I denna smältdegel är det alltid upp till oss att besluta om vi litar på honom.

När president Wilford Woodruff tillkännagav Manifestet 1890 sa han: ”Herren kommer aldrig att tillåta mig eller någon annan man som står som president för denna kyrka att vilseleda er” (OT-2). Men president Russell M. Nelson har också bett oss att ”ge era ledare lite spelrum för misstag” eftersom, som president Dallin H. Oaks uttrycker det, ”vi inte tror att våra ledare är ofelbara”.⁹⁵

Oavsett vad ”aldrig ... vilseleda er” i övrigt innebär, betyder det inte att Herrens profet alltid säger åt oss exakt vad vi ska göra. Ibland ber han oss att söka egen vägledning, ett delmoment i att lära oss utveckla vår tillit till Gud. Till exempel sa Wilford Woodruff, då han 1890 talade om huruvida kyrkan borde fortsätta med månggiftet eller överge det när USA:s regering var redo att konfiskera kyrkans tempel, att Herren hade ”sagt att jag ska ställa en fråga till de sista dagars heliga”, nämligen ”vilken väg är visast”, att ge upp templen eller att ge upp månggiftet? Och om de skulle lyssna och hitta egna svar ”genom Guds Ande och kraft, skulle de alla svara lika”. Sedan, utan några påbud, avslutade han: ”Jag lämnar detta åt er ... att ... begrunda och överväga” (OT-1).

I detta ögonblick av inspirerad insikt åkallade president Woodruff den heliga kraften i varje kyrkans medlems personliga relation med Gud för att de själva skulle kunna finna det svar profeten redan kände till. Denna insikt kan lära oss hur vi med gott samvete hellre kan fria än fälla Herren och hans kyrka när vi arbetar oss igenom våra komplexiteter.

Med Khumbulani Mdletshes berättelse i åtanke, låt oss tillämpa denna tanke på ämnet ras och prästadömet. Det är ingen liten sak att dra slutsatsen, som en del medlemmar i kyrkan gör i dag, att alla första presidentskap från Brigham Young till och med Harold B. Lee helt enkelt hade fel i att behålla prästadöms- och tempelrestriktionerna i över ett århundrade – inte bara att några av deras teorier för att förklara begränsningen var misstag (vilket kyrkan har erkänt)⁹⁶, utan att begränsningen i sig var felaktig.

Det föreligger en skillnad mellan begränsningen och möjliga anledningar till den. Som president Oaks sa: ”Jag bestämde mig för länge sedan att jag hade tro på befallningen och att jag inte hade tro på skälen till den som framkastats.”⁹⁷ Dessutom, tillade han, ger ”Herren i allmänhet sällan ... någon anledning till de bud och instruktioner han ger sina tjänare”.⁹⁸

Den här frågan är viktig. Om vi drar slutsatsen att begränsningen av prästadömet i sig var felaktig är det mer troligt att vi drar oss undan att hellre fria än fälla Herren och hans profeter vad gäller andra viktiga frågor.

I en enkät nyligen framgick det att ”nästan två tredjedelar av dem som själva identifierar sig som sista dagars heliga säger att de antingen vet eller tror” att denna begränsning var Guds vilja för kyrkan fram till 1978”.⁹⁹ Men vi hör fortfarande två motsatta åsikter bland aktiva medlemmar i kyrkan i dag.

För det första säger en del att kyrkans ledare under 1800-talet hade åsikter om svarta afrikaner som helt enkelt återspeglade den rasistiska inställningen i den erans allmänna amerikanska kultur. Men, säger de, historiska sammanhang borde inte vara relevanta för evig sanning. Och

med den efterklokhet som dagens mer jämlika tidsålder ger oss är det tydligt att prästadöms- och tempelrestriktionerna helt enkelt var felaktiga. Våra ledare borde ha varit mer samstämmiga med Gud och modigare. Dessutom fick några få svarta män prästadömet under Joseph Smiths tid.

För det andra säger andra att begränsningen i sig inte var ett misstag. Vi bör inte tolka 1800-talets rashistoria genom 2000-talets lins av antaganden om vad våra ledare i kyrkan kunde och borde ha förstått och gjort för så länge sedan för rättvisans och jämlikhetens skull. De säger att Herren hade sina egna skäl för begränsningen. Den forntida tillgången till evangeliet var begränsad i århundraden tills Petrus mottog en uppenbarelse om Cornelius. Och uppenbarelsen som kom 1978 var en del av Herrens plan i den långa historiska sekvensen av att ta evangeliets budskap till ”alla folk”. Endast han kunde bedöma när dessa folk, kyrkan och samhället var redo för detta sista steg.

För att söka någon slags balans mellan dessa synvinklar försökte vi en gång att granska de troliga historiska bevisen för dem. Bevisen spelar roll, för även om rationella argument och bevis inte i sig skapar tro, ”vidmakthåller [sådana bevis] ett klimat där tro kan blomstra”.¹⁰⁰ Endast historiska bevis kan inte alltid helt och hållet bevisa eller motbevisa det skrifterna och profeterna säger, men de kan vara till hjälp för dem som hellre vill fria än fälla Herrens profeter att veta att det åtminstone finns en rationell basis som stöder deras val. Kalla det ”välinformerad tro”.

Men sedan stannade vi av, eftersom vi kände att vem vi hellre friar än fäller när vi ska lösa sådana komplexiteter i slutändan vilar på större frågor än bara hur troliga bevisen är. Det är lätt, särskilt när det gäller känsliga och komplexa ämnen, att fastna i detaljer och åsiktsskillnader angående ”bevis” som avleder uppmärksamheten från den slutliga och mycket personliga processen att besluta sig för hur, var och vem vi hellre ska fria än fälla när det är svårt att avgöra.

Som en vän har sagt: ”Alla osäkerheter behöver inte lösas intellektuellt. Blind tro är enkel, lätt och i slutändan farlig, men att hellre fria än fälla är något man förtjänar genom eftertanke och erfarenhet och som sedan kärleksfullt ges till andra, inte för att man måste”, eller på grund av troliga bevis, ”utan för att man älskar och litar på” bröderna – på samma sätt som Gud räcker ut ”barmhärtighetens arm åt dem som sätter sin lit till honom” (Mosiah 29:20), och ”hellre friar än fäller oss trots sina tvivel, som säkert är välgrundade”, angående vår slutliga värdighet.¹⁰¹

Och när vi ska lösa obesvarade frågor efter att vi har samlat in alla tillgängliga bevis kan vi minnas Moronis löfte angående hur vi kan veta om Mormons bok är sann. Innan vi tillämpar det välbekanta provet i Moroni 10:4–5 eller bestämmer oss för vem vi hellre ska fria än fälla har Moroni gett oss ett inledande steg att ta: ”Jag vill uppmana er att när ni läser dessa uppteckningar ... ni då kommer ihåg hur barmhärtig Herren har varit mot människobarnen, från [Adam tills nu] ... och begrundar det i era hjärtan” (Moro. 10:3).

Varför ska vi inleda vår strävan med att minnas och begrunda? Jo, eftersom tacksamhet vänder våra hjärtan till Gud, och eftersom han ”under en oändligt lång tid kärleksfullt har visat oss i rätt riktning.” Sedan ser vår grundläggande *inställning* bortom dagens kultur och de historiska bevisen till den högre ”synvinkel en kärleksfull Gud har, [han] som alltid tålmodigt har verkat genom ofullkomliga människor för att åstadkomma sitt fullkomliga verk”.¹⁰²

Denna inställning av tillit till Gud behöver inte vara komplicerad. En vän uttryckte det så här: Som barn var han förbryllad över vad ”evigt liv” kunde betyda – ”tanken på att leva för evigt verkade för mig ofattbart tråkig. Jag kunde knappt klara av att sitta i kyrkan i tre timmar. [Så jag] vände mig till Gud med problemet, med all den uppriktighet en ung pojke har, och fick ett

mäktigt svar: 'Lita på mig. Det blir bra.'" Ända sedan dess har han velat få evigt liv, inte för att han fullständigt förstår det utan för att "Gud talade till mig och jag litar på honom".¹⁰³

Tillgång till en trolig förklaring för den komplexa fråga vi kämpar med kan vara trösterik och göra vår tro välinformerad. Men vårt val att tro kan inte – och bör därför inte – alltid vara beroende av fullständigt rationellt stöd. När vi väljer att lugna kaoset i vår osäkerhet genom att hellre fria än fälla Herren och hans kyrka bevaras vår förmåga att göra de uppoffringar, stora och små, som vår helgelse kräver – från att ta emot en missionskallelse och betala tionde till att ta emot andra ämbeten i kyrkan, fasta och bära tempelklädnaden med respekt.

Här kan vi få ledning av det president Spencer W. Kimball sa om att Petrus förnekade Kristus tre gånger.¹⁰⁴ Den vanliga tolkningen – att Petrus förnekade att han kände Kristus eftersom han var mänsklig, svag och rädd – kanske är riktig. Men å andra sidan, sa president Kimball, är det möjligt att Frälsarens uttalande inte var en förutsägelse utan en begäran om att Petrus skulle förneka att han kände honom för att försäkra Petrus framtida ledarskap i kyrkan. Vilken tolkning stämmer? Liksom Wilford Woodruff lät Spencer Kimball oss bestämma det.

Så är det med begränsningen av prästadömet – och med alla kyrkans officiella ställningstaganden. Bröderna kanske har gjort ett misstag. Eller kanske inte. Var det ett misstag för Petrus att hålla evangeliet borta från den hedniska världen tills han fick den uppenbarelse som beskrivs i Apostlagärningarna 10? Gav Herren Petrus en anledning till denna uppenbarelse? Skulle Herren ge sin profet instruktioner utan att också ge honom en anledning till dessa instruktioner? Det kanske han skulle, delvis eftersom vi kanske ännu inte kan förstå hans skäl. Tänk på när Herren bad Mormon att ta med Nephis mindre plåtar, när han bad Adam och Eva att utföra offer, och bebådelsen för Maria. I vart och ett av fallen gav han inledningsvis ingen anledning till det han bad dem att göra.

Vi kan inte "bevisa" tillräckligt om sådana frågor för att kunna besvara dem med säkerhet. Så Herren vill att vi väljer var vi ska lägga vår tillit genom en krävande, sökande och personlig process som sätter oss i kontakt med honom. Han vill att vi betänker vad all vår erfarenhet lär oss om huruvida vi kan lita på honom.

De tidigare kapitlen utforskade varför Herren så ofta sätter oss i situationer där vi inte tvingas att tro av omständigheterna, fast han samtidigt ber oss att "inte tvivla, utan tro". För "åt alla som *tog emot* honom gav han rätten att bli Guds barn, åt dem som [väljer att tro] på hans namn" (Joh. 1:11; betoning tillagd). Varför är det så? Eftersom något sker med människor som väljer att ta emot honom. De lär sig. De förändras av att följa hans vilja. Våra otvungna val sätter igång processen att bli som han.

Herren har ett väldigt mycket bredare perspektiv än vi. Om vi vill få välsignelsen av detta obegränsade perspektiv friar vi hellre än fäller honom och hans profet – och det handlar i slutändan om tillit. Och han kan bara hjälpa oss lära oss det han vill att vi ska lära oss om vi litar på honom. Vi sätter verkligen större värde på det vi *upptäcker* än på det vi blir *tillsagda*.

När vi fokuserar för mycket på "bevis" kan det leda till att vi baserar vår tillit endast på förnuftet eller på att vi förväntar oss vissa välsignelser. Det är inte tillit, utan snarare att köpslå. Om vi inte ger honom vår "oberoende tillit" (en tillit som inte beror på att saker och ting blir på ett visst sätt) kan han inte leda oss dit han vet att vi behöver gå – en destination som ofta är okänd för oss.

Å andra sidan, hur ser "beroende tillit" ut? Vi har nämnt den återvändande missionären som sa att han lämnade kyrkan för att "kyrkan inte nådde upp till mina förväntningar". Hans förväntningar

– hans personliga syn på vad som var bäst för honom själv – satte gränser för vad han ville låta Herren be honom om eller göra för honom. Hans tillit var beroende.

Så hur ser *oberoende* tillit ut? Se på följande exempel. Nathan Leonhardt, en student på BYU, berättade för oss hur han hade rört sig genom de tre stadierna av att hantera osäkerhet. Han sa att han hade lärt sig om ”paradoxen att Kristi försoning har makten att överbrygga glappet mellan verkligheten och idealet, men ofta inte gör det”. Han har upplevt sin andel av besvikna förväntningar och har lärt sig hur det är ”att lägga fullständig tillit till en rättfärdig önskan, vädja om hjälp, och fortfarande inte se glappet överbryggas”. Han skulle inte ha haft ”styrkan att förlikas med den här paradoxen med min tidigare syn på världen, med slutna ögon och ett öppet hjärta. När jag förlikar mig med den här paradoxen finner jag tröst i trofasta lärjungars föredöme, de som lärt mig att ha tro på Kristus oavsett slutresultatet.”

Nathan fortsatte: ”För varje Shadrak, Meshak och Abed-Nego som räddas från elden (Dan. 3) tillåts en Abinadi att brännas (Mosiah 17). För varje vilsegången Alma den yngre som tas in i ljuset tack vare en vädjande, trofast förälder (Mosiah 27) finns en Laman och Lemuel som fortsätter åt fel håll (1 Ne.). För alla 2 000 unga krigare som lämnar slagfältet med bara sår (Alma 56:56) dödas 1 005 med svärdet (Alma 24:22). För varje Ammon som bringar tusentals själar till omvändelse (Alma 26:22) arbetar en Mormon och en Moroni hela sina liv utan att se frukten av sitt arbete (Moro. 9:6). För varje blind som får se, varje döv som får höra och varje lam som får gå (Matt. 11:5) väntar upplevelsen av ofattbart lidande någon annan i Getsemane (Matt. 26). *Men ...*

för varje Abinadi som blir bränd tar ibland en Alma läran till sitt hjärta och påbörjar ett helt liv av att tjäna Gud (Mosiah 17). För varje 1 005 som utlämnas till att dödas ser vi ibland att ’Herren verkar på många sätt för sitt folks frälsning’ då fler själar omvänder sig än det antal som dödades (Alma 24:27). För varje ’som du vill’ som uttalas i underkastelse till Getsemanes plåga (se Matt. 26:39) finns det en bön som är för vacker för att kunna upptecknas, barn som välsignas ett efter ett, änglar som kommer ner från de öppnade himlarna och tårar som rinner utmed ansiktet på en som till slut kan förkunna fullständig glädje (3 Nephi 17).”¹⁰⁵

När vår tro baseras på tillit och inte på vissa förväntade välsignelser kan vi uthärda alla prövningar.¹⁰⁶ Vi vet inte om, när eller hur han räddar oss på kort sikt, men när vi ödmjukt ger honom vår ovillkorliga tillit frälsar han oss alltid på lång sikt.

Job förkroppsligar ovillkorlig tillit. Satan hånar Gud genom att säga att Jobs tillit är villkorlig: ”Du har välsignat hans händers verk, och hans boskapshjordar breder ut sig i landet. Men räck ut din hand och [ta ifrån honom] allt han äger. Helt säkert kommer han då att förbanna dig rakt i ansiktet” (Job 1:10-11). Med andra ord verkar Job vara trofast, men han lever bara på det sättet eftersom det gör att det går bra för honom. Så Gud låter Satan göra som han vill med Job. En rad fruktansvärda trauman drabbar Job, hans familj, hans tjänare och hans egendom. Men då faller Job till marken och dyrkar Gud och säger: ”Herren gav och Herren tog. Lovat är Herrens namn!” (Job 1:20-21). Satan felbedömde Job. Men Herren kände hans hjärta, hans ovillkorliga tillit.

I vår egen tid kan vi se vart Richard Bushmans ovillkorliga tillit har tagit honom – och vart vår ovillkorliga tillit kan ta oss:

”Jag känner till argumenten mot [Mormons boks] historicitet, men jag kan inte undgå att känna att orden är sanna och att händelserna skedde. Jag tror på det fast jag står inför många frågeställningar. ... Trots att vissa frågor inte går att besvara behöver vi inte gråta över de frågor de för med sig. Ansträngningen att tro i icke troende tider är inte ett handikapp eller en börda. Den är en stimulus och en motivation. ... Och vi sitter i samma båt.”¹⁰⁷

Eftersom vi faktiskt sitter i samma båt, vad händer om vi låter det särskilda bli det allmänna och tänker oss en hel skara människor vars tro är ovillkorlig – baserad på tillit och inte på välsignelser man köpslagit om? Denna bild skulle säga oss vad Wilford Woodruff kan ha menat när han, i stället för att ge de heliga ”svaret” angående Manifestets riktighet eller felaktighet, mildt bad dem finna sina egna svar ”genom Guds Ande och kraft”. Och om de gjorde det, sa han, ”skulle de alla svara lika, och ... tro lika.” Hur kunde han veta att de skulle det?

För att detta är ”andan inom armén”.

I en oförglömlig del av *Krig och fred* beskriver Leo Tolstoj Napoleons obetvingliga framryckningar djupt in i ryskt territorium. Sedan kommer en vildsint kamp inte långt ifrån Moskva, slaget vid Borodino, där den ryska armén bromsar den franska armén i vad som ser ut att som bäst bli en blodig remi. Det som händer sedan är vändpunkten i det stora kriget 1812, och det vänder händelseförloppet till ryssarnas fördel.

När den ryske befälhavaren Kutuzov ska besluta sig för om han ska göra ett nytt anfall direkt efter Borodino skriver Tolstoj att den gamle generalen, när han lyssnade på rapporter från fältet, inte ”intresserade sig för rapporterna utan för något helt annat, något som han fann i ansiktsuttrycket hos de män som avgav rapport”. Genom lång erfarenhet visste Kutuzov att slag inte avgörs så mycket av logistiska detaljer om positioner och kanoner, ”utan av den ogripbara kraft som kallas andan inom armén”.

Båda arméerna hade förlorat tusentals män vid Borodino. Kutuzovs rådgivare ville att han skulle retirera, som de alltid hade gjort inför Napoleon. Men Kutuzov kände att hans män visste att de stod med ryggen mot den symboliska väggen Moskva, och han hade känt att de hade hämtat kraft på ett djupgående inre sätt. Så han förbluffade sina strategiker genom att beordra ett anfall påföljande dag: ”[Fransosen] är tillbakakastad på alla håll ... och därför tackar jag Gud och våra tappra soldater ... och i morgon driver vi honom bort från Rysslands heliga jord.” Och Kutuzov grät.

Sedan, skriver Tolstoj, ”genom det odefinierbara, hemlighetsfulla något som kallas andan inom armén”, spreds Kutuzovs order ”till alla delar av hären”. Och även om detaljerna blev något förvanskade ”förstod [alla] *meningen*” eftersom hans budskap ”*inte [var] ett resultat av [sluga] ... beräkningar, han hade endast gett uttryck åt det känslor som rörde sig inom honom liksom inom varje ryskt bröst*”. Och hans utmattade män ”fick nytt mod”.¹⁰⁸

Tolstojs teori angående historien var att vi ”måste ... lämna alla kejsare, ministrar och generaler i fred och i stället studera alla de ... små element som massorna leds av”.¹⁰⁹ Han trodde att det inte var överlägsen strategi eller karismatiskt ledarskap, utan den allt genomströmmande ”enkelheten, godheten och sannheten” hos det ryska folket och deras armé – även mitt i deras svaghet – som ”besegrade en makt som inte respekterade enkelhet och vars agerande styrdes av ondska och falskhet”.¹¹⁰

För några år sedan besökte en eftertänksam japansk professor, som inte var medlem i kyrkan, universitetsområdet på BYU under en vecka och bodde i ett gästrum i en studentkorridor. Varje dag åt han tillsammans med, pratade med och iakttog studenterna och fakultetsmedlemmarna på BYU. När han skulle åka hem sa han till mig: ”Jag har aldrig sett en sådan plats. Det här universitetsområdet är en ö av hopp i apokalypsens land. Jag måste få veta mysteriet bakom alla de lysande ögonen.” Jag förklarade att mysteriet bakom studenternas lysande ögon är ”andan i armén” bland de sista dagars heliga, en anda av ”enkelhet, godhet och sanning” som animerar BYU-gemenskapen och varje församling och gren i kyrkan.

De som anklagar de sista dagars heliga för att blint följa sina ledare förstår egentligen inte denna andas ursprung och mening. De verkar inte kunna förstå att dessa lysande ögon inte är

”resultatet av sluga beräkningar” utan är frukterna av en mycket personlig övertygelse som utvecklats genom tusentals privata berättelser och prövningar.

President Wilford Woodruff och president Russell M. Nelson vet allt om dessa privata prövningar och berättelser. De har sett dem i sina egna liv och i våra. President Gordon B. Hinckley tänkte kanske på sådana berättelser när någon frågade honom: ”Om ni inte använder korset, vad har ni då som symbol för er religion?” Han svarade att det är ”det liv vårt folk lever”. Det liv kyrkans medlemmar lever är ”det mest meningsfulla sättet [vi] kan uttrycka vår tro [på], och ... det [är] faktiskt därför ... symbolen för vår dyrkan. ... Så enkelt är det, mina bröder och systrar, och så djupgående, och må vi aldrig glömma det.”¹¹¹

Så vad är andan i armén för oss? Jämte skrifternas och profeternas stora vittnesbörd om Kristus, tillade president Hinckley, ”miljoner vittnen som, genom den Helige Andens kraft, ... bär högtidliga vittnesbörd om att han verkligen lever. Detta vittnesbörd har varit deras tröst och deras styrka.”¹¹² Vi ber ofta för profeten och hans bröder. Begrunda vad det innebär att de också ofta ber för oss. Vi är alla medlemmar i samma armé, och var och en av oss har ett vittnesbörd i våra själar som vi personligen sökt och som himlen gett oss.

I dag, när vi står med ryggen mot väggen till ett degraderat, sekulärt samhälle vars syra fräter på rötterna till våra barns tro, eller vår egen, ser vi endast till vår profet och ledare för att han ska fixa det, eller ser vi också in i våra egna själar? När vi talar om att hellre fria än fälla Herren och hans kyrka, vad eller vem är ”hans kyrka”? Vi ger inte bara vår tillit till Herren och hans profeter. Vi ger den också till evangeliet och dess kraft – den kombinerade personliga försäkran från alla sista dagars heliga att Herren håller sina löften. I alla sina paradoxer och osäkerheter reflekterar de denna förvissning i ögon som strålar av miljoner personliga upptäckter.

Och, som en ung mamma sa, är den största anledningen att hellre fria än fälla kyrkan att den har Herrens prästadömskraft. Så när vi ger vår tillit stannar denna kraft med oss: ”Håll dig därför kvar på din väg, så ska prästadömet förbli hos dig” (L&F 122:9).

Många i dagens gemenskap av sista dagars heliga känner stor empati och kärlek för släkt och vänner som känner religiös oro. Kämparna i denna gemenskap är inte bara aktiva i kyrkan, de är Kristi helgade lärjungar. De kämpar sig igenom sina egna osäkerheter för att besvara sina frågor till Herrens och hans kyrkas fördel. Många av dem lever i enkelheten bortom komplexiteten, och de sträcker sig ut för att ”[lyfta] upp händerna som hänger ner och [styrka] de matta knäna” (L&F 81:5).

Det stärker oss om vi kan lita på de personliga vittnesbörd som genom hårt arbete erövrats av tusentals och åter tusentals som har läst, begrundat och bett om Mormons bok år efter år, de som har tjänat som missionärer med tro och uppoffringar över hela världen, de som har känt Herrens inflytande och hans närhet till dem på ett mycket innerligt sätt, de som har sett återlösningens löften bära ljuvlig frukt i sina liv och i deras liv som står dem närmast, de som ofta har återgivit Joseph Smiths berättelse för sina barn, sina vänner och främlingar – och känt anden av dess enkla, rena sanning. Vi ”har en så stor sky av vittnen omkring oss” (Heb. 12:1). Vilka är människorna i den här armén? Det är de som hyser ovillkorlig tillit, de som har vuxit bortom komplexiteten till den lugna tilliten i välinformerad enkelhet, som litar på profetiskt ledarskap, inte som resultat av sluga beräkning utan eftersom de har upptäckt samma övertygelser och känslor i sina egna själar. De har funnit sina egna svar, även om de ännu inte har hittat alla svar de söker. De vet tillräckligt för att inte kasta bort sin frimodighet. De är de som inte drar sig undan (se Hebr. 10:35–39).

Vilka är människorna i den här armén? ”Se, de rättfärdiga, Israels Heliges heliga, de som ... har uthärdat världens kors och ringaktat dess hån, de ska ärva Guds rike ... och deras glädje ska vara fullkomlig för evigt” (2 Ne. 9:18).

Dessa ”är de som kommer ur den stora nöden [och komplexiteten]. De har tvättat sina kläder ... vita i Lammets blod” (Upp. 7:14).

”Den som *segrar* ska jag låta sitta hos mig på min tron, liksom jag själv har segrat” (Upp. 3:21; betoning tillagd).

Sann tro är inte blind, eller döv, eller stum. Snarare *ser* och *besegrar* sann tro sin motståndare.